

Ладика В. І.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет

Черешнюк О. М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

Ризики інвестиційних проектів це ймовірність відхилення фактичних результатів від запланованих цілей проекту через невизначеність умов його реалізації, що може призвести як до втрат, так і до недоотримання очікуваного ефекту. Їх доцільно розглядати комплексно, оскільки вони виникають на всіх етапах життєвого циклу проекту від обґрунтування та фінансування до будівництва, введення в експлуатацію й операційної діяльності.

Найпоширенішими є фінансові ризики, пов'язані з браком фінансування, зростанням вартості капіталу, процентними ставками, інфляцією, валютними коливаннями та погіршенням ліквідності. Вони часто проявляються у перевищенні бюджету, порушенні графіка фінансування або зниженні порівняно з очікуваннями. Ринкові ризики стосуються попиту, цін, зміни поведінки споживачів, появи конкурентів і загальної кон'юнктури: навіть технічно успішний проект може бути економічно слабким, якщо ринок не забезпечить необхідні обсяги продажів [5].

Важливу групу складають операційні та виробничі ризики збої в постачанні, дефіцит ресурсів, логістичні затримки, зниження продуктивності, брак персоналу, помилки в управлінні процесами. Для капіталомістких проектів

критичними є проектні та будівельно-монтажні ризики недоліки проектування, зриви графіка робіт, невиконання підрядниками зобов'язань, зростання цін на матеріали, проблеми з підключенням до інфраструктури. Окремо виділяють технологічні ризики, коли обрана технологія виявляється недосконалою, застаріває швидше, ніж очікувалося, або потребує складнішої інтеграції та обслуговування [6].

Не менш значущими є регуляторні та правові ризики: зміни законодавства, податкових правил, ліцензування, екологічних вимог, санкційних обмежень, судові спори, ризики невідповідності комплаєнс-вимогам. У нестабільному середовищі зростають політичні та безпекові ризики, включно з форс-мажорами, воєнними загрозами, обмеженнями пересування, пошкодженням активів та ризиком зупинки діяльності. Також важливі екологічні та соціальні ризики: вплив на довкілля, репутаційні втрати [1].

Управління ризиками інвестиційних проектів передбачає їх ідентифікацію, оцінювання ймовірності та наслідків, визначення критичних точок проекту та впровадження заходів реагування: диверсифікації постачань, страхування, резервів бюджету й часу, контрактного розподілу ризиків із підрядниками, хеджування валютних/процентних ризиків, сценарного планування та постійного моніторингу ключових індикаторів. Такий підхід підвищує прогнозованість реалізації проекту, зменшує втрати та збільшує шанси досягнення запланованих економічних результатів.

Управління ризиками інвестиційних проектів є критично важливим, оскільки інвестиції завжди здійснюються в умовах невизначеності, а будь-які відхилення за строками, бюджетом або якістю безпосередньо впливають на прибутковість і окупність проекту. Системний ризик-менеджмент дає змогу завчасно ідентифікувати ключові загрози, а саме фінансові, ринкові, технологічні, регуляторні, операційні, оцінити їх імовірність та наслідки, визначити проблемні контрольні точки [2]. Це підвищує обґрунтованість управлінських рішень і дозволяє вибудувати ефективні заходи реагування:

резерви бюджету і часу, страхування, диверсифікацію постачальників, контрактний розподіл ризиків із підрядниками, хеджування валютних та процентних коливань [4].

Крім зниження втрат, управління ризиками підсилює керованість проекту впродовж усього життєвого циклу від передінвестиційної оцінки до введення в експлуатацію та операційної фази. Постійний моніторинг ризик-індикаторів забезпечує раннє виявлення відхилень і дає можливість швидко коригувати план, не доводячи ситуацію до зриву термінів або перевищення кошторису. Для інвесторів і кредиторів наявність зрілої системи управління ризиками є показником надійності, що підвищує довіру, полегшує залучення фінансування та зменшує вартість капіталу. У підсумку ризик-менеджмент виступає не додатковою опцією, а необхідною умовою досягнення стратегічних цілей, фінансової стійкості та результативності інвестиційного проекту.

Список використаних джерел

1. Галазюк Н. М., Зелінська О. М., Кравчук О. Я. Сутність та структура міжнародної інвестиційної діяльності на сучасному етапі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12(1). С. 69-72
2. Кулик Р. Р. Цифровізація обліку фінансових інструментів страхування цінових ризиків. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій, 2025. № 3(17). С. 617-625
3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

XIV Міжнародна науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
5 грудня 2025 року, м. Тернопіль

5. Саченко С. І., Огінська О. Комплексний аналіз необоротних активів суб'єкта господарювання. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Тернопіль, 1 груд. 2022 р. Тернопіль, 2022. С. 141-144.
6. Черешнюк О. М., Саченко С. І. Концепція обліку інноваційної діяльності. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. № 6 (17). С. 740-745